

ECA: Coordonarea insuficienta limiteaza impactul finantarii UE pentru cercetare si inovare

Sinergiile între Orizont 2020, programul pentru cercetare al UE în valoare de mai multe miliarde de euro, si fondurile structurale si de investitii europene (fondurile ESI) nu sunt pe deplin exploatare, arata un raport al Curtii de Conturi Europene publicat luni.

Potrivit ECA, diverse elemente constitutive necesare pentru crearea acestor sinergii nu existau încă în perioada 2014-2020. Comisia Europeana si autoritatile care gestioneaza fondurile în tarile UE nu coopereaza îndeaproape, iar autoritatile de gestionare a fondurilor din statele membre lucreaza adesea în structuri compartimentate, închise, care le împiedica sa utilizeze fondurile în mod complementar. Acest lucru limiteaza punerea în aplicare si impactul investitiilor legate de cercetare si inovare si împiedica eforturile de eliminare a decalajului în materie de cercetare si inovare în Europa.

"În aceasta perioada în care cetatenii depind de cercetatorii si de inovatorii nostri în atât de multe domenii vitale - de la dezvoltarea vaccinurilor pâna la tranzitia energetica, tranzitia verde si cea digitala - trebuie sa maximizam impactul finantarii consacrate cercetarii si inovarii. La prima vedere, programul Orizont 2020 si fondurile ESI ar putea parea doua lumi diferite, care au putine lucruri în comun. Or, ele pot avea un impact mai mare daca sunt utilizate în mod complementar. Pentru ca acest lucru sa se întâmple, trebuie sa existe o cooperare încă de la început, atât în ceea ce priveste conceperea, cât si punerea în aplicare a programelor", a declarat Ivana Maletic, membra Curtii de Conturi Europene care a condus acest audit.

În perioada 2014-2020, UE a alocat cercetarii si inovarii 12% din bugetul sau, un procent mai mare ca niciodata. Din aceasta suma, 76,4 miliarde de euro proveneau din programul Orizont 2020 si aproape 41 de miliarde de euro din fondurile ESI. Auditorii au verificat daca Comisia si autoritatile de management din tarile UE luaseră masurile necesare pentru a crea sinergii între fonduri cu scopul de a asigura faptul ca acestea produc un efect mai mare decât interventiile la nivel individual.

Auditorii au constatat ca o serie de factori esentiali pentru crearea de sinergii între fonduri nu existau încă în perioada 2014-2020. În primul rând, normele privind fondurile nu erau bine aliniate. Comisia a luat masuri pentru a remedia aceasta situatie în perioada 2021-2027, dar ramâne de vazut daca modificarile vor avea impactul preconizat. În al doilea rând, desi cooperarea în cadrul Comisiei s-a îmbunatatit în perioada 2014-2020, cooperarea dintre Comisie si statele membre, precum si în interiorul statelor membre, a fost adesea neuniforma. În al treilea rând, desi este esential sa existe informatii cu privire la proiectele si la beneficiarii proiectelor finantate atât prin programul Orizont 2020, cât si din fondurile ESI, pâna în martie 2022 nu a existat o baza de date care sa cuprinda toate proiectele finantate din fondurile ESI, iar baza de date constituita între timp nu este încă compatibila cu baza de date a programului Orizont 2020. Al patrulea factor a fost reprezentat de expertiza si de capacitatile manageriale ale autoritatilor de management din tarile UE, care au fost considerate nesatisfacatoare, în pofida sprijinului oferit de Comisie.

Una dintre sinergiile posibile, utilizarea fondurilor ESI pentru a exploata rezultatele cercetarii si inovarii obtinute în cadrul proiectelor finantate prin programul Orizont 2020, a fost neglijata în mod special. Un motiv principal pentru acest lucru a fost faptul ca autoritatile de management ale fondurilor ESI pur si simplu nu stiau cum sa creeze sinergii sau cum sa gaseasca rezultatele proiectelor din cadrul programului Orizont 2020. Potrivit auditorilor, aceasta reprezinta o ocazie ratata de a transpune în practica rezultatele cercetarii si inovarii. Un alt exemplu este cel al marcii de excelenta, o eticheta de calitate acordata propunerilor de proiecte din cadrul programului Orizont 2020 care au fost evaluate pozitiv, dar care nu au fost finantate din cauza lipsei de resurse. Aceasta eticheta are potentialul de a facilita finantarea în cadrul fondurilor ESI, dar a fost utilizata doar într-o mica

masura.